

משנה 1

ר' עובדיה מברטנורא

לאחרים. שאחרים אוכלין ותולין בו, ומוצאים פתח להתיר, לפי שראוהו שאכל: ו חמשת רבעים. של קב חייבין בחלה, דכתיב (במדבר טו) ראשית עריסותיכם, ועיסת מדבר היתה עומר לגלגולת, והעומר עשירית האיפה הוא, האיפה שלש סאין, והסאה ששה קבין, הרי י"ח קבין באיפה, והקב ד' לוגין, הרי ע"ב לוגין. עשירית שבעים - שבעה לוגין, ועשירית שני לוגין הוא ביצה וחומש ביצה, שהלוג הוא ששה ביצים. כשבאו לירושלים והוסיפו שתות על המדות נמצא ששה לוגין - חמשה, ולוג השביעי - חמשה ביצים, שכל ששה נעשים חמשה, וביצה וחומש ביצה נעשית ביצה. נמצא העומר שהיה במדבר שבעה לוגים וביצה וחומש ביצה, נעשה בירושלים ששה לוגין. כשבאו לציפורי והוסיפו שתות על המדות של ירושלים, נעשו הששה לוגין חמשה. והיינו חמשת רבעים קמח. ונקראו הלוגין רבעים, לפי שהלוג הוא רובע הקב, שהקב ד' לוגין: הן ושארן. השאור שנותנין לתוכן: וסוכן. הוא הדק: מורסנן. הוא הגס. כולן מצטרפין עם הקמח להשלים השיעור, שכן עני אוכל פתו בעיסה מעורבת עם סוכין

עיסה העשויה מחמשת רבעים של קב קמח שהם 5 לוגים, ובימינו 1.666 ק"ג חִיבִים בחֲלָה. הנפח הזה כולל: הֵם - מיני התבואה וּשְׂאֹרָן - השאור שהעיסה מתחמצת בו וְסֶבֶן - פסולת דקה וּמְרֻסָּנָן - פסולת גסה, אם יש בכל אלה שיעור של חֲמִשָּׁת רְבָעִים - חִיבִין בחלה.

אם בשעת הניפוי נִטְלָ מְרֻסָּנָן מִתּוֹכָן - מהכמות של חמשת רבעים, ועתה הכמות הופחתה, וְחֹזֵר אחר כך המורסן לְתוֹכָן - הרי אֵלוֹ פְטוּרִין מן החלה, כי הניפוי הפריד את המורסן שהוא פסולת, ואין דרך להחזיר את המורסן לקמח אחרי שניטל:

משנה 2

שְׂעוֹר הַחֲלָה החייבת, אֶחָד מְעֻשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בעיסה, כיוון שעיסת בעל הבית מועטת, והתורה אמרה 'תתנו' - שיהא בו כדי מתנה לכהן.

הַעוֹשֶׂה עִסָּה לְעֻצְמוֹ שהיא מעטה, וְהַעוֹשֶׂה לְמִשְׁתָּה בָּנוּ שהיא מרובה, שיעור החלה שצריך להפריש הוא אֶחָד מְעֻשְׂרִים וְאַרְבָּעָה בעיסה, שלא חילקו חכמים בעיסת בעל הבית בין עיסה מועטה למרובה.

נְחִתוּם שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לְמִכּוֹר בְּשׁוּק ורגיל לעשות עיסה גדולה, וְכֵן הָאִשָּׁה שֶׁהִיא עוֹשֶׂה לְמִכּוֹר בְּשׁוּק - שיעור החלה הוא אֶחָד מְאֻרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנָה בעיסה.

נְטֻמָּאת עִסְתָּה של האשה העושה לעצמה, אם נטמאת העיסה כשהיא שׁוֹגְגֶת - כגון ששכחה שהיא

ומורסן: נִטְלָ מוֹרְסָנָן מִתּוֹכָן וְחֹזֵר לְתוֹכָן הרי אלו פְטוּרִים. שאין דרך עיסה להחזיר מורסן לתוכה לאחר שנטל ממנה: ז אֶחָד מְעֻשְׂרִים וְאַרְבָּעָה. לפי שבעל הבית עיסתו מעוטה, ובפחות מאחד מעשרים וארבעה אין בה כדי מתנה, והתורה אמרה תתנו שיהא בו כדי נתינה: והעושה למשתה בנו. אף על פי שעושה עיסה מרובה לא פלוג בעיסת בעל הבית: נחתום העושה למכור בשוק. עיסתו מרובה, ובאחד ממ"ח יש בה כדי מתנה: וכן האשה העושה למכור. אע"פ שעיסתה מעוטה לא פלוג בפת העשוי למכור: נטמאת. הואיל ולשריפה עומדת א' ממ"ח:

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

חלה - פרק שלישי

משנת רפאל - שפא

טמאה ונגעה בעיסה או אָנוּסָה - אחרים טימאו את העיסה - מפרישה אֶחָד מֵאַרְבָּעִים וְשִׁמּוֹנָה שהואיל ועומדת לשריפה - הקלו בשיעורה. נְטִמָּאת מְזִיזָה - טימאה את העיסה במזיד, כדי להפריש פחות - חכמים קנסו שתפריש אֶחָד מֵעֲשָׂרִים וְאַרְבָּעָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יִהְיֶה הוֹטֵא נֶשְׁפָּר:

משנה ח

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: הַחֵלָה נִטְלָת מִן הַטְּהוֹר - עיסה טהורה על הַטְּמֵא - עיסה טמאה. כִּיצַד? אִם יֵשׁ לְאָדָם שְׁתֵּי עֵיסוֹת, עֵסָה אַחַת טְהוֹרָה וְעֵסָה אַחַת טְמֵאָה, נוֹטֵל כְּדִי שִׁיעוֹר חֵלָה שְׁצָרִיךְ לִיטוֹל מִשְׁתֵּי הָעֵיסוֹת מֵעֵסָה שֶׁלֹּא הוֹרְמָה חֲלָתָהּ - מֵהָעֵיסָה הַטְּהוֹרָה, וְנוֹתֵן - מְנִיחַ עֵיסָה פְּחוֹת מִכְּבִיצָה בְּאֲמִצָּע בֵּין שְׁתֵּי הָעֵיסוֹת, שֶׁכֵּן אוֹכֵל פְּחוֹת מִכְּבִיצָה אֵינוֹ מִטְמֵא, וְכך מִקְרַב אֶת הָעֵיסָה הַטְּהוֹרָה לְטִמְאָה כְּדִי שִׁיטוֹל מִן הַמִּזְקָף - הַסְמוֹךְ, וְכך מִקְרַב אֶת הָעֵיסָה הַטְּהוֹרָה לְטִמְאָה, וְנִמְצָא שֶׁמִּחוּבְרוֹת לַעֲנִין חֵלָה אֵךְ לֹא לַעֲנִין טוֹמְאָה. וְהַחֲכָמִים אוֹסְרִין שֶׁמֵא יִגְעוּ זֶו בְּזֶו, לִכֵּן נוֹטְלִים חֵלָה מֵהָעֵיסָה הַטְּהוֹרָה לַעֲצֵמָה וּמֵהָעֵיסָה הַטְּמֵאָה לַעֲצֵמָה:

פרק שלישי

מאימתי העיסה חייבת בחלה

משנה א

אוֹכְלֵין אֲכִילת עֲרָאֵי מִן הָעֵסָה קוֹדֵם הַפְּרִשָּׁת חֵלָה, עַד הַשְּׁלֵב שֶׁתִּתְּגַלְּגַל - שְׁתֵּהָא נִילוּשָׁה יִפָּה וְתֵהָא גוּשׁ אַחַד בְּחֵטִים - בְּעֵיסָה שֶׁל חֵטִים, וְתִטְמָטֵם - שִׁיתְּדַבְּקוּ חֲלָקִיה בְּשַׁעוּרִים - בְּעֵיסָה שֶׁל שַׁעוּרִים, שֶׁכֵּן עֵיסָה שֶׁל שַׁעוּרִים מִתְּפַרְכֵּת בִּידֵים.

לאחר שגִּלְגְּלָה בְּחֵטִים וְטִמְטָמָה בְּשַׁעוּרִים, הָאוֹכֵל מִמֶּנָּה חַיֵּב מִיתָה כְּדִין אוֹכֵל טַבֵּל.

אף על פי שעיקר הפרשת חלה היא בגמר הלישה, כִּיּוֹן שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת אֶת הַמַּיִם לְתוֹךְ הַקֶּמַח בְּתַחֲלִיל הַלִּישָׁה, מִגְּבַהֵת - יִכּוּלָה לְהַפְרִישׁ חֲלָתָהּ וְתִיקְנוּ חֲכָמִים

ר' עובדיה מברטנורא ח נטלת מן הטהור על הטמא. ולא חיישינן שמא יגעו זה בזה: נוטל כדי חלה. שיעור חלה שצריך ליטול מן הטהור והטמא, נוטל מאותה עיסה הטהורה שלא הורמה חלתה: ונותן פחות מכביצה באמצע. בין הטמאה והטהורה, דפחות מכביצה אינו מטמא, ומניח החלה על אותו פחות מכביצה המחבר בין הטמאה והטהורה, שאין החלה מקבלת טומאה בכך: כדי שיטול מן המוקף. שתהיה הטמאה מחוברת לטהורה ע"י אותו פחות מכביצה, וכאילו הטמאה וטהורה עיסה אחת: והכמים אוסרין. ליטול מן הטהורה על הטמאה, דחיישינן שמא יגעו זו בזו אלא נוטל מן הטהור לעצמו ומן הטמא לעצמו. והלכה כחכמים: ג א אוכלין עראי עד שתתגלגל. שתתערב יפה, לפי שאין שם עיסה עליה קודם גלגול: ותטמטם בשעורים. לפי שעיסת השעורים מתפרדת ואינה מתערבת יפה כעיסה של חטים אלא מטמטם ביד: חייב מיתה. דנגמרה מלאכתה וטבל הוא במיתה: מגבהת חלתה. תקנת חכמים היא בעיסה טהורה למהר להפריש חלה